

Dr. Zora Rutar Ilc, odgovorna urednica
Zavod RS za šolstvo

SODELOVALNI PROCESI V ŠOLI

Tokratna številka revije osvetljuje pomembnost sodelovanja pri učenju in poučevanju. Zakaj? Ker kot družba čedalje bolj izkušamo, kako velik je transformativni potencial vodenja procesov na sodelovalne načine, kar je pomembno tako na ravni osebe kot na ravni družbe, potrebujemo namreč nove odgovore v realnosti, ki se ves čas spreminja. Ravno kar imamo za seboj svežo izkušnjo, ko se je šola iz razredov preselila na internet.

Nove odgovore potrebujemo na mnogoterih nivojih šolske realnosti: pri

vsakodnevnem poučevanju predmetov, izvajanju obšolskih aktivnosti, sodelovanju s starši, pa tudi pri vodenju šole, profesionalnem razvoju strokovnih delavcev, načrtovanju in vodenju razvojnih projektov, pri sistemu izobraževanja itd. S prispevki v reviji želimo osvetliti različne prakse in pristope od vrtca pa vse do univerze, ki v Sloveniji in drugod po svetu spodbujajo procese soustvarjanja, kreativnosti, odprtosti za novo in zaupanje v znanje in modrost vsakega, ki je del skupine, razreda, šole. Že B. Franklin

je zapisal: "Povej mi in pozabil bom. Nauči me in zapomnil si bom. Vključi me in naučil se bom." Prav z vključitvijo in sodelovanjem vsem omogočimo, da je šola tudi prostor, kjer razvijamo pomembne socialno-emocionalne veščine in različne kompetence ter se učimo za življenje.

Zato so bili k snovanju tokratne številke povabljeni tisti, ki takšne participativne prakse razvijajo, trenirajo in – ŽIVIJO! Prepuščamo jim besedo, da se predstavijo in utemeljijo svoj pristop – k delovanju in tudi k tej številki.

Petra Založnik, Jaka Kovač, Alenka Oblak
voditelji izobraževanj in gostitelji, Sodelovalni pristopi

KAKO JE PRIŠLO DO TEGA, DA SMO PRIPRAVILI TOKRATNO ŠTEVILKO REVIJE?

Naša zgodba sodelovalnih pristopov se je začela leta 2017, ko smo se trije prijatelji – Petra Založnik, Alenka Oblak in Jaka Kovač – zbrali z željo, da skupaj raziščemo možnosti, kaj lahko participativne metode vodenja prispevajo v šolski prostor, ki smo mu želeli prinesiti nove pristope in svežino, po katerem kliče. Vsi smo že več kot 10 ali 15 let aktivni kot vodje izobraževanj v šolah in drugih vladnih organizacijah, nevladnem sektorju in v podjetjih, tako v Sloveniji kot mednarodno. Izkušamo, kako take metode otrokom in mladim omogočajo, da naredijo pomembne korake za svoje učenje in življenje. Zato smo si dovolili sanjati na veliko!

Začeli smo s prvim izobraževanjem »Sodelovalni pristopi v šolskem prostoru«. Povabila nas je prva šola. Pot nas je vodila v mnoge šole, v

raziskovanje z vzgojiteljicami in ravnateljicami vrtcev, profesorji na fakultetah, učitelji in ravnatelji iz Slovenije, Evrope in Brazilije. Včasih smo šli skozi proces z lahkoto, drugič smo s težavo razmišljali o tem, kako se srečata sodelovanje in realnost vsakdana v šoli. Odpovedati smo morali izobraževanje, ker ni bilo dovolj prijavljenih. Iskati smo morali nove odgovore. In začeli ugotavljati, da smo stopili na pot lastnega učenja in raziskovanja možnega. Česa smo se naučili? Veliko o sodelovanju drug z drugim in kako se lahko podpiramo z iskrenostjo do sebe, medsebojnim zaupanjem in povratno informacijo drug drugemu – ko je ta navdihujoča in ko je boleča. Če smo skupaj, gremo lahko naprej s še večjim zaupanjem. In naučili smo se, da se lahko še ogromno naučimo – od učiteljev, otrok, vzgojiteljic, mladih, od kolegov po

vsem svetu. In tako zdaj hodimo naprej po tej poti in vabimo še druge v lepoto sodelovanja, ki odpira nove svetove. Hvaležni smo za vse vzgojitelje, učitelje, ravnatelje, svetovalce in druge strokovnjake ter mlade, s katerimi smo sodelovali in soustvarjali v zadnjih letih.

Kaj lahko najdete v tej reviji?

Uporaba sodelovalnih pristopov nam znotraj šolskega prostora omogoča dragocen razmislek o tem, kaj je bistvo izobraževanja in učenja, kakšna je vloga nosilcev izobraževanj in kakšna je vloga učečih se. Ko vodimo procese na sodelovalen in vključujoč način, to od nas velikokrat zahteva, da se sami odpremo za lastno učenje, da se odpovemo položaju tistega "ki vse ve", ter zaupamo vase in tudi v

vse vključene – otroke, mladostnike, starše, naše kolege, vodstvo, lokalno skupnost. Pri tem je ključna naša drža, tako osebna kot profesionalna, saj samo “tehnična” uporaba sodelovalnih pristopov in metod samih po sebi ne deluje. Zato pravimo, da ko vpeljujemo spremembe in začnemo voditi procese na sodelovalen način, velikokrat razvijamo povsem nova

znanja in veščine. Zato si upajmo in dovolimo delati napake, imeti pogum ter pristen stik s samim seboj in z drugimi. Vsi imamo radi učenje, vendar je to včasih, ko se odvija, neudobno. Včasih je treba poskusiti večkrat, ker tako krepimo svoje sposobnosti tako mi, ki vodimo, kot udeleženci (učenci, učitelji, starši idr.).

Iskreno se zahvaljujemo tudi vsem

avtorjem, tako tistim, ki uporabljajo sodelovalne pristope, kot onim, ki uporabljajo komplementarne pristope, ki vključujejo tudi sodelovanje. Odzvali so se na naše povabilo ter napisali dragocene prispevke, ki so polni navdiha, upanja in zaupanja, da je znotraj šolskega sistema možno marsikaj – če le v to resnično verjamemo in skladno s tem tudi delujemo.

NEKAJ MOŽNOSTI UPORABE SODELOVALNIH PRISTOPOV V ŠOLSKEM PROSTORU

V razredu ali skupini:

- Sodelovalno in aktivno poučevanje,
- osvajanje predmetnega, medpredmetnega in interdisciplinarnega znanja (ITS),
- za naslavljanje aktualnih tem in izzivov (trajnostni razvoj, pogovor o izzivih otrok in mladostnikov, rasne razlike, aktivno državljanstvo, projektno delo itd.),
- razredne ure, vikend razreda,
- dodatni predmeti, krožki.

V kolektivu:

- Oblikovanje letnih delovnih načrtov,
- inovativno delovanje predmetnih aktivov,
- medpredmetno in ITS povezovanje,
- dogodki za kakovostno sodelovanje v kolektivu,
- oblikovanje učeče se skupnosti učiteljev,
- kolegialno učenje in podpiranje.

S starši:

- Roditeljski sestanki,
- svet staršev,
- izmenjava izkušenj o vzgojni praksi,
- izobraževanja staršev,
- načrtovanje spremembe učnega okolja.

Na nivoju organizacije:

- Vodenje kolektiva,
- konference,
- evalvacija, načrtovanje šolskega leta,
- strateški načrt,
- vpeljevanje novosti,
- razvojni projekti,
- svet zavoda.

Več organizacij:

- Skupni projekti,
- izobraževanja.

Z lokalno skupnostjo:

- (Novi) projekti,
- kulturni, naravoslovni dnevi,
- naslavljanje in reševanje lokalnih izzivov.

Z institucijami:

- Konference,
- seminarji,
- delovne skupine,
- oblikovanje skupnih strategij.

Več o tem, kaj sodelovalni pristopi prinašajo in kaj lahko dosegamo na omenjenih področjih, si lahko preberete v člankih v tej in naslednji številki revije.

